

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2020. február 14.
(OR. en)

5767/20

COMPET 42
IND 15
MI 36

FELJEGYZÉS

Küldi: az elnökség
Címzett: az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács

Tárgy: *A Versenyképességi Tanács 2020. február 27–28 ülésének előkészítése*
Európai zöld megállapodás – Áttérés egy klímasemleges és körforgásos uniós iparra
A Bizottság előterjesztése
Irányadó vita

Mellékelten továbbítjuk a delegációk számára az „Európai zöld megállapodás – Áttérés egy klímasemleges és körforgásos uniós iparra” című elnökségi feljegyzést annak érdekében, hogy a Versenyképességi Tanács a 2020. február 27-i ülésén irányadó vitát folytathasson a témában.

Versenyképességi Tanács, 2020. február 27.

Európai zöld megállapodás – Áttérés egy klímasemleges és körforgásos uniós iparra
Elnökségi háttéranyag a véleménycseréhez

A Bizottság által 2019. december 11-én közzétett európai zöld megállapodás felvázolja, hogy Európa miként válhat 2050-re az első klímasemleges kontinenssé úgy, hogy egyúttal a gazdaság is fellendüljön, javuljon az emberek egészsége és életminősége, biztosított legyen a természet védelme, és senki ne maradjon ki a folyamatból.

Az Európai Tanács 2019. december 12-én jóváhagyta azt a célt, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon. Nyugtázta továbbá a zöld megállapodásról szóló közleményt, és felkérte a Tanácsot, hogy a 2050-re megvalósítandó célkitűzésre vonatkozó jóváhagyásával összhangban folytassa a munkát. Az Európai Tanács hangsúlyozta, hogy a következő többéves pénzügyi keret jelentős mértékben hozzá fog járulni az éghajlat-politikai fellépéshez.

Az Európai Tanács emellett rámutatott, hogy minden releváns uniós jogszabálynak és szakpolitikának összhangban kell állnia a klímasemlegesség céljával, és hozzá kell járulnia annak megvalósításához, és mindennek során tiszteletben kell tartani az egyenlő versenyfeltételeket.

Az európai zöld megállapodás tulajdonképpen egy szakpolitikákat és intézkedéseket tartalmazó program, amellyel minden ágazatban megvalósítható a szükséges, átalakító hatású változás. A Bizottság az intézkedések közül sokat a működésének első évében hajt majd végre, így ezek jelentik a Bizottság 2020. évi munkaprogramjának zömét.

A Bizottság bejelentette, hogy javítani fogja a minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásait és támogató eszközeit, hogy azokkal jobban lehessen kezelni a fenntarthatósággal és innovációval kapcsolatos kérdéseket. A cél az, hogy a zöld megállapodásban szereplő minden egyes kezdeményezés célkitűzéseit a lehető leghatékonyabban és a legkevesebb teher mellett lehessen megvalósítani, és hogy az összes többi uniós kezdeményezés is megfeleljen a károkozás elkerülésére vonatkozó környezetvédelmi vállalásnak.

A horvát elnökség készen áll arra, hogy ebben az összefüggésben minden javaslattal kapcsolatban segítse a Tanácson belüli megbeszéléseket.

Az ipar mozgósítása a környezetbarát és körforgásos gazdaság érdekében

Az európai ipar a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés fontos záloga, így Európa jövője szempontjából központi jelentősége van. Versenyképességünk és jólétünk alapja az erős ipar. Modern ipar nélkül nem lehet fenntartható, klímasemleges és digitális jövőt biztosítani a társadalom számára.

Amint azt az európai zöld megállapodás is rögzíti, a klímasemleges és körforgásos gazdaság megvalósításához az ipar teljes körű mozgósítására van szükség. Egy ipari ágazat és az összes értéklánc átalakításához 25 év – egy generációnyi idő – szükséges. Ennek érdekében Európának a lineáris gazdaságról a körforgásos gazdaságra kell áttérnie. Egy olyan gazdaság helyett tehát, amely „elvesz – készít – elad – kidob”, egy olyan modellt kell követnünk, amely javít, újrafelhasznál, újragyárt – és ha ezek a lehetőségek kimerültek, akkor újrafeldolgoz, a forrásokat pedig visszaforgatja a termelésbe. Ha 2050-ig el akarjuk érni a célunkat, a következő öt évben döntéseket és intézkedéseket kell hoznunk.

A körforgásos jelleg előmozdításához és gazdaságunk dematerializációjának elősegítéséhez sürgősen szükség van a digitalizáció által lehetővé tett új üzleti modellekre, mivel ezek révén csökkenteni lehet Európa függését az elsődleges nyersanyagoktól.

Az átállás lehetőséget kínál a fenntartható és munkahelyteremtéssel járó gazdasági tevékenységek bővítésére. Az alacsony kibocsátású technológiák, valamint a fenntartható termékek és szolgáltatások globális piacai jelentős lehetőségeket tartogatnak. A körforgásos gazdaságban hasonlóképpen nagy lehetőségek rejlenek az új tevékenységek és munkahelyek számára. Az átalakulás azonban túl lassú és egyenetlen.

Ugyanakkor mindaddig, amíg sok nemzetközi partnerünk nem osztozik az EU törekvéseiben, az éghajlatváltozással kapcsolatos uniós ambíciók fokozása a kibocsátásáthelyezés kockázatát is magával hozza. Vagy azért, mert a gyártás az Unióból átkerül a kibocsátáscsökkentést illetően kevésbé ambiciózus országokba, vagy pedig azért, mert az uniós termékeket nagyobb szénlábnyomú importtermékek váltják fel. Ha ez bekövetkezik, akkor a globális kibocsátás nem csökken. A Bizottság ezért megvizsgálja az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus bevezetésének lehetőségét bizonyos ágazatokban (és erről adott esetben 2021-ben javaslatot nyújt be).

A Bizottság 2020 márciusában uniós iparpolitikai stratégiát fog elfogadni, amelyben minden releváns szakpolitikai területet érintve választ kíván adni az egyszerre környezetbarát és digitális átállás jelentette kettős kihívásra. A digitális transzformáció kulcsfontosságú feltétele a zöld megállapodásban foglalt célkitűzések elérésének, ezért Európának ki kell használnia az abban rejlő potenciált. Az erősebb, körforgásos ipari értékláncok döntő fontosságúak a zöld és fenntartható uniós iparban, és versenyelőnyt biztosítanak a karbonsemlegesség érdeklődésének számító EU számára. A vállalatirányításnak meg kell változnia, mivel sok vállalkozás a hosszú távú fejlődéssel és a fenntarthatósággal szemben a rövid távú pénzügyi megtérülésre helyezi a hangsúlyt. Elengedhetetlen az iparral való együttműködés új formáinak előmozdítása és a stratégiai értékláncokba történő beruházás. Globális összefüggésben az ipari versenyképesség és a stratégiai autonómia fokozásához nagyon fontos az európai értékláncok megerősítése. A közös európai érdeket képviselő projektek a stratégiai értékláncok uniós szintű előmozdításának egyik, de korántsem az egyetlen releváns eszközét jelentik.

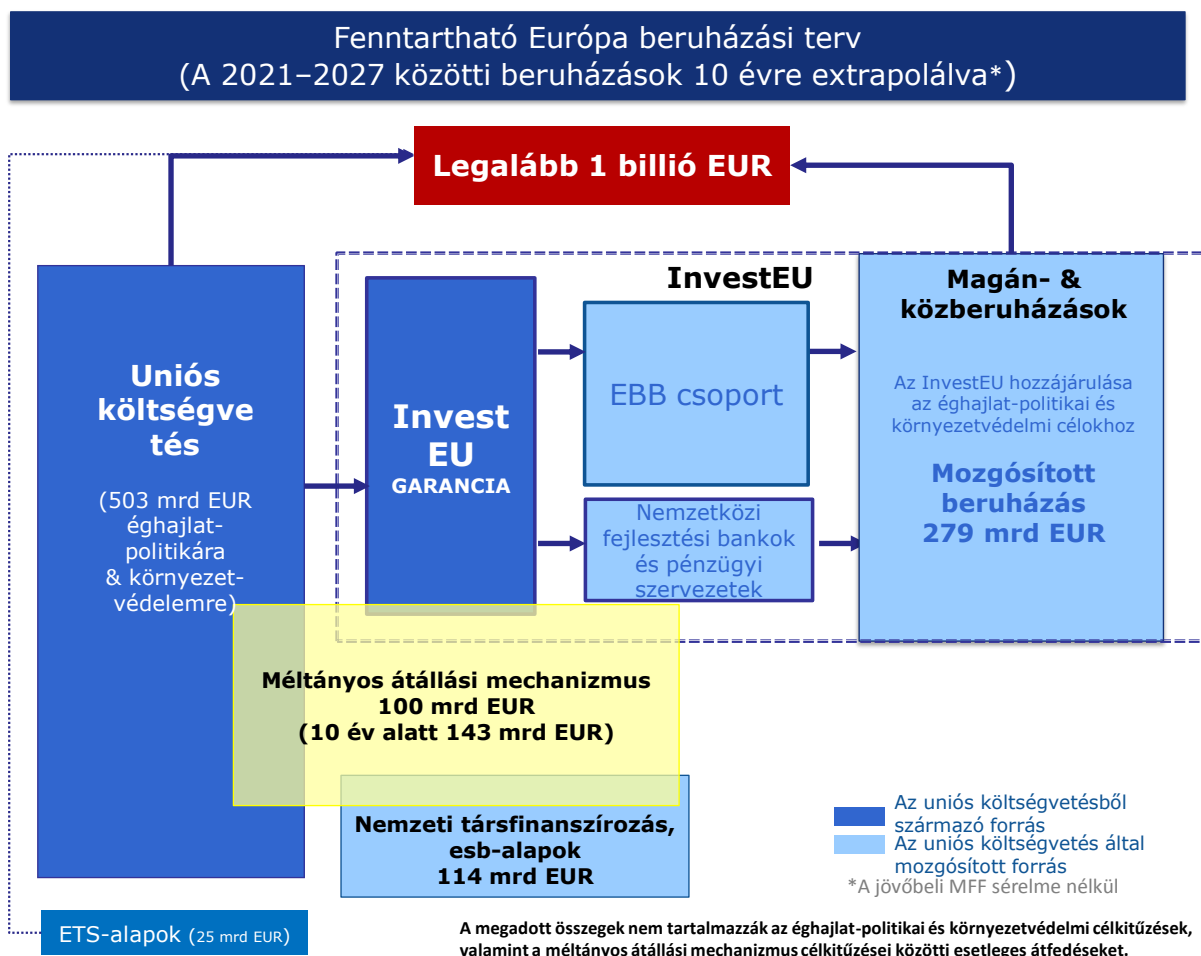
Az energiaigényes iparágak – például az acélipar, a vegyipar és a cementipar – nélkülözhetetlenek az európai gazdaság számára, mivel számos kulcsfontosságú értéklánc beszállítói. Ezen ágazat dekarbonizációja és korszerűsítése elengedhetetlen. Az energiaigényes iparágakkal foglalkozó magas szintű munkacsoport által kiadott ajánlások azt mutatják, hogy az ipar elkötelezett a célkitűzések iránt¹. Ezekben az ajánlásokban olyan intézkedések szerepelnek, amelyekkel megfelelő piaci jelzéseket lehetne adni ahhoz, hogy Európa vonzóvá váljon az új beruházások számára, hogy a vállalkozások könnyebben tudjanak költséghatékony módon törekedni a klímasemlegességre, továbbá hogy új üzleti lehetőségeket lehessen megragadni Európában és azon kívül is. Az ajánlások emellett azt is hangsúlyozzák, hogy az átállásnak méltányos módon kell végbemennie, és megjelenik bennük az az igény is, hogy a munkavállalókat új készségekkel kell felvértezni, a szóban forgó iparágaktól függő közösségeknek pedig segítséget kell nyújtani az átállás megvalósításához. A zöld megállapodás teljesítése szempontjából stratégiai jelentőségű a tiszta és digitális technológiákhoz szükséges fenntartható nyersanyagok biztosítása is.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_19_6353

A körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv az iparpolitikai stratégiával együtt segíteni fog abban, hogy az Unió gazdasága korszerűbbé váljon, valamint hogy az Unióban és globálisan is ki lehessen használni a körforgásos gazdaság jelentette lehetőségeket. Az új szakpolitikai keret egyik legfontosabb célja előmozdítani a klímasemleges és körforgásos termékek vezető piacainak fejlődését az Unióban és azon kívül is, továbbá az értékmegőrzés maximalizálása és az elsődleges erőforrás-felhasználás minimalizálása felé terelni az európai gazdaságot. A cselekvési tervnek része lesz a fenntartható termékekre vonatkozó politika, amellyel biztosítani lehet, hogy a termékek kialakítása – összehasonlítható és ellenőrizhető adatok alapján – a fenntarthatóságot és a körforgásos jelleget szolgálja, valamint hogy azok teljes életciklusuk során alacsony környezeti és társadalmi terheléssel járjanak. A terv az anyagfelhasználás csökkentését és az anyagok újrafelhasználását az újrafeldolgozás elé fogja helyezni. Ösztönözni fogja az új üzleti modelleket, és minimumkövetelményeket fog előírni, amelyekkel meg lehet akadályozni a környezetkárosító termékek forgalmazását az uniós piacokon. Meg fogja erősíteni továbbá a kiterjesztett gyártói felelősséget.

A fenntartható és klímasemleges gazdaságra való átálláshoz Európa-szerte számottevő beruházásokra és minden szinten határozott szakpolitikai válaszra lesz szükség. A 2030-ra kitűzött éghajlat- és energiapolitikai célok eléréséhez a becslések szerint évi 260 milliárd EUR többletberuházásra van szükség, ami a 2018. évi GDP mintegy 1,5%-át teszi ki. Ehhez a köz- és a magánszektor mozgósítására lesz szükség. E beruházási igény teljesítése érdekében a Bizottság január 14-én előterjesztette az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási tervet (1. ábra). Az Unió hosszú távú költségvetésének legalább 25%-át kellene éghajlat-politikára fordítani, és ehhez az Európai Beruházási Bank – Európa klímabankja – további támogatást is nyújt. Annak érdekében, hogy a magánszektor hozzájáruljon a zöld gazdaságra való áttérés finanszírozásához, a Bizottság 2020-ban előterjeszti a fenntartható finanszírozásra vonatkozó megújított stratégiáját.

1. ábra: Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási tervben szereplő finanszírozási elemek

A digitális technológiák számos különböző ágazatban kulcsfontosságú katalizátorként járulnak hozzá a zöld megállapodás fenntarthatósági céljainak eléréséhez. A Bizottságnak szándékában áll megvizsgálni, hogy milyen intézkedésekkel lehet elérni, hogy az olyan digitális technológiák, mint a mesterséges intelligencia, az 5G, a blokklánc, a felhőalapú számítástechnika és a pereminformatika, valamint a dolgok internete felgyorsíthassák és maximalizálhassák az éghajlatváltozásra, a körforgásos gazdaságra és a környezetvédelemre irányuló szakpolitikák hatását. E technológiáknak köszönhetően gyorsabban lehet a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiát az európai energiapiacokba integrálni, és a fogyasztókat energiatakarékosra lehet ösztönözni. A digitalizáció új lehetőségeket kínál a levegő- és a vízszennyezés távolról történő figyelemmel kísérésére, illetve az energia és a természeti erőforrások felhasználásának nyomon követésére és optimalizálására is. Európának ugyanakkor olyan digitális ágazatra van szüksége, amely a fenntarthatóságot helyezi a középpontba. A nemrégiben elfogadott digitális stratégia ezzel összefüggésben olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyekkel javítani lehet magának az ágazatnak az energiahatékonyságát és körforgásos gazdasági teljesítményét – a széles sávú hálózatoktól egészen az adatközpontig. Emellett a körforgásos gazdaságra vonatkozó fent említett cselekvési terv részeként a Bizottság kiemelt figyelmet szándékozik fordítani az elektronikára, és orvosolni igyekszik az elektronikus készülékek esetében a körforgásos jelleget érintően fennálló sürgető hiányosságokat.

Ezzel összefüggésben felkérjük a versenyképességért felelős minisztereket, hogy a következő kérdések alapján vitassák meg a javasolt európai zöld megállapodás legfontosabb elemeit:

1. Hogyan tudják az uniós és a nemzeti szakpolitikák támogatni az ipar által ahhoz nyújtandó hozzájárulást, hogy az Unió 2050-re klímasemlegessé váljon? A klímasemlegesség megvalósításához és az európai zöld megállapodásban megfogalmazott egyéb célok eléréséhez szükség van-e a kulcsfontosságú iparágakat célzó konkrét szakpolitikákra és intézkedésekre ?
2. Az energiaigényes iparágakkal foglalkozó magas szintű munkacsoport által kiadott ajánlások mennyire állnak összhangban az 1. és 2. kérdésre adott válaszokkal? Milyen lépésekre és intézkedésekre van szükség uniós szinten a kibocsátásáthelyezés kockázatának csökkentéséhez?
3. Hogyan tudja a digitalizáció elősegíteni és felgyorsítani a körforgásos gazdaságra való áttérést?
